

Joseph H. Foegen

A „tridentí mozgalom” az Egyesült Államokban

A versenyszellem nem illik az egyház ügyeihez. De talán védhető, hogy a mai liturgiai helyzetben ez is felmerüljön, ahogy ezt a cikk végén majd jelezzük.

A haladáspárti „modernizmus” a II. Vatikáni Zsinat óta óriási támadásokat intézett a hagyományos gyakorlat ellen; ennek bizonyosságát mindenütt látjuk. A népnyelvű

mise ma már inkább hasonlít egy protestáns, gyülekezeti, megemlékező vascsorára, mint isteni áldozatra és istentiszteletre. Olyan dalocskák, mint „Like a Sunflower” (Mint egy napraforgó) szélteben-hosszában kiszorították az Ave Mariát és a hasonlókat. Drága sípos orgonák hallgatnak, míg mindenfajta más hangszernek joga van szólni. Az oltárt a legtöbb templomban jöszerevével észre sem lehet venni, s az Oltáriszentséget is eldugták egy félreeső sarokba. Minden napossá vált a hangos beszélgetés és a mindegy-milyen öltözet. A katedrális világi kórusok hangfelvételi helye lett, s a nagyobb vállalatok úgy használják a templomot, mint ami nem több mint bármely más, jó akusztikával megáldott gyülesterem. (Az egyház és állam elválasztása itt bezzeg nem következett be.) Az illő templomi viselkedés, a halk beszéd, megfelelő öltözet, a mindenre kiterjedő tisztelet Isten házában gúnyolódás tárgya lett, mintha ezek pusztá különbségek lennének.

Miután az „új rend” (gyakran szemmel láthatólag teljesen öncélúan bevezetett) változtatásai már jó 30 éve érvényben vannak, egyre több hívő válik kiábrándulttá. A nép „a lábával szavaz”. A vasárnapi miséken való részvétel az Egyesült Államokban az 1963-as 71 %-ról 25 %-ra csökkent, s minden jel arra mutat, hogy a mélypontot még nem értük el. Mi ösztönözne arra, hogy misére járjunk, amikor a püspökök pusztá kényelemből eltörölték az ünnepnapok megtartásának korábbi kötelezettségét olyan esetekre, amikor az ünnepek weekendre esnek?

A kiábrándulás más formában is érzékelhető. Egyre gyakrabban lehet hallani a „reform reformja” kifejezést, általában pártoló szövegösszefüggésben. Már a „modernisták” is kezdik bevallani —bár vonakodva—, hogy sok változtatás nem úgy sikerült, ahogyan tervezték.

Az 1962-es misszáléban található hagyományos latin rítus ismét népszerűvé vált. „Az Egyesült Államokban egyik városban a másik után vonzódnak nagy létszámú és túlnyomóan fiatalokból álló gyülekezetek e miséhez. Ezen túl legalább tizenöt olyan virágzó papi társulat és (főképpen bencés) szerzetesközösség működik már, mely kizárólag az 1962-es misekönyvet használja. Ezeket valósággal elárasztják az új hivatások. Olyan fiatalembereket —illetve a hagyományőrző apácakolostorok olyan fiatal nőket— vonzanak, akik még meg sem születtek,

Joseph H. Foegen, Ph.D. (Winona, MN, USA) írása A Fair Test címmel az Amerikai Egyházzenei Társaság (Church Music Association of America) Sacred Music című lapjának Nyílt fórum (Open Forum) rovatában jelent meg (Spring 1999, Volume 126, No. 1. 26–28). A magyar fordítást a Társaság elnökének, Robert Skerisnek engedélyével, jegyzetek nélkül közöljük.

amikor, 1970-ben, közzétették VI. Pál pápa misekönyvét.” (Michael Davies: „The Wave of the Future”, *The Latin Mass*. Fall. 1997. 66–67.) A Szövetség az *Ecclesia Dei* Támogatására (The Coalition in Support of *Ecclesia Dei*) nevű szervezet szerint, amely régóta nyomon követi e fejleményeket, a tridenti misét pápai engedéllyel 42 szövetségi állam és a Columbia-körzet 187 templomában celebrálják, és ez a szám folyamatosan nő.

A hagyományos formákhoz való visszatérés elnyerte néhány főpap támogatását is. O'Connor bíboros engedélyezte a tridenti misét a New York-i székesegyházban. Fort Wayne-ben (Indiana) 1997 június 28-án John D'Arcy püspök George Gabet FSSP atyát a hagyományos rítus szerint szentelte pappá a Szeplőtelen Fogantatás-katedrálisban, 900 hívő jelenlétében. Másnap a közelben lévő Szent Patrik-templomban Gabet atya szintén a latin rítus szerint tartotta újmiséjét, mintegy 800 hívő előtt. 1997 július 13-án John F. Donoghue, Atlanta érseke hagyományos latin misét mutatott be a város központjában levő Szent Szív-templomban; több mint 30 év óta először fordult elő, hogy egy atlantai ezt tette. A 700 résztvevő zsúfolásig megtöltötte e templomot.

Mindezen miséket Róma teljességgel jóváhagyta. Az engedélyezéshez kétszer adtak ki különleges rendelkezéseket. Egy 1984-es levél még szigorú korlátozásokkal engedélyezte a tridenti misét.¹ Négy évvel később azonban II. János Pál pápa kibocsátotta az *Ecclesia Dei* apostoli levelet, sürgetve, hogy a helyi püspökök szélesebben és engedékenyebben alkalmazzák az 1984-es direktívát.² Erre eleinte sok huzavona következett, és akik a pápa utasítása szerint cselekedtek, kisebbségben maradtak. Az 1990-es évek elejére azonban végül sok püspök elkezdte jóváhagyni a hetenkénti tridenti miséket. Rejtély, hogy sok püspök hogyan szegülhetett szembe ilyen sokáig a kifejezetten „Rómából jött” parancsnak.

A változás érintette a szemináriumokat is, s ez előre jelzi, hogy a jövőben egyre többen fogják a hagyományos formákat alkalmazni. Azok a szemináriumok, amelyek „a régi vallási fegyelemben” nevelik az új papokat, tele vannak növendékekkel. Kellemes problémájuk, hogy honnan teremtsék elő a pénzt a csatlakozni vágyók elhelyezésére. Legismertebbek a Szent Péter Papi Társulat és a Krisztus Legionáriusai szemináriumai.

A Szent Péter Papi Társulat (Priestly Fraternity of St. Peter) 1998 októberében volt tízéves. Központja Elmhurstban (Pennsylvania) van. Az Egyesült Államok tizenöt városában (Little Rock, Denver, Atlanta, Indianapolis, Kansas City, Lincoln, Omaha, Paterson, Youngstown, Oklahoma City, Tulsa, Scranton, Rapid City, Corpus Christi és Dallas) vannak apostolátusai, és szolgálatot teljesítenek Ottawában és St. Catherines-ben is (Ontario/Kanada). Legutóbb 1997. szeptember 6-án szenteltek három új papot.

A Krisztus Legionáriusai (Legionaries of Christ) szervezetet ötven évvel ezelőtt alapította Marcial Maciel atya. Jelenleg világszerte 18 ország 100 városában működnek, s 27 nemzetből vannak hivatásai. Szerte a világon 100

¹ Lásd lapunk jelen számának 34. és 38. oldalán!

² Lásd a motu proprio részletét lapunk jelen számának 38. oldalán!

iskolájuk van, így Michiganban, Texasban, Wisconsinban, Rhode Islandben és New Hampshirben, s kilenc egyetemet tartanak fenn. Központjuk Cheshire-ben (Connecticut) található. Papjainak hetven százaléka fejlődő országokban dolgozó misszionárius. Bőségesen vannak szeminaristáik; négyszáztíz voltak jelen Rómában, hogy megünnepeljék II. János Pál pappá szentelése ötvenéves évfordulóját.

Mindezzel éles ellentétben, a „haladóbb” irányzathoz tartozó szemináriumok közül sokan nehézségekkel küszködnek, sőt becsukták a kapuikat. A madisoni (Wisconsin) szeminárium például „pasztorációs központ” lett, s ott kap helyet az egyházi bíróság és minden más egyházmegyei iroda.

A mostani „újászületés” előtt évtizedeken át csaknem két nemzedék úgy nőtt fel, hogy nem ismerték a zsinat előtti liturgiát. Tekintettel a vasárnapi misehallgatás súlyos hanyatlására, ha gyorsan nem történik *valami* e lelkek visszanyerése érdekében, az egyház jövője az Egyesült Államokban nagyon bizonytalanul látszik. A latin rítus része az ő sok jót ígérő örökségüknek. Legalábbis látniuk és hallaniuk kellene, miféle volt ez a rítus.

Szerencsére, létezik egy jó eszköz erre a célra: a könnyen hozzáférhető videó. Sok kiváló videó nagyon hatásosan mutatja be, hogy „milyen volt”. Például az Ecclesia Dei szervezetnél elérhető egy olyan 52 perces, színes kazetta, mely a dublini Szent Pál-templomban (Írország) készült, s magán a misén kívül a misével kapcsolatos információkat is tartalmazza. Bemutatják rajta a mise történetét, jelentőségét a katolikus istentiszteletben, megmutatják és elmagyarázzák a miseruhákat. Megvilágítják a katolikusok által 1500 éven át világszerte használt imádságok és szertartások jelentését. Hasonló videókat rendszeresen hirdetnek konzervatív egyházi kiadványokban.

Miközben furcsa, hogy valakinek elektronikus médián keresztül kell megismernie a saját örökségét, ahelyett, hogy nap mint nap személyesen részt vehetne benne, ezt a keveset is meg kell becsülni. Így legalább alkalmuk van arra, hogy „teszteljék” azt, amiről itt szó van.

Annak is, aki soha nem vett részt személyesen tridenti misén, annak is, akinek évekkal ezelőtt kellett áttérnie az „új rendre”, van módja az összehasonlításra, s felelhet arra, hogy a kettő közül melyik forma a „jobb” számára. Vegyen részt egy szokásos, vasárnapi „modernista”, a II. Vatikáni Zsinat óta ismeretes, változtatások sújtotta misén. Azután, ha lehet, figyelmesen és nyitottan nézzen meg videón egy tridenti misét. Állapítsa meg, melyik alkalmasabb *valóban* Isten imádatára? Melyik tiszteletteljesebb és lelkibb? Melyik fölemelőbb — akár csak világi értelemben is?

Ha a tridenti mise meggyőzi, tudnia kell, hogy személyesen is részt vehet rajta ma is, ha olyan szerencsés, hogy elérhető távolságban olyan templom van, melyben a Szent Péter Papi Társulat vagy hasonló csoport papjai szolgálnak. Ha a fejlődés folytatódik — még ha ez ma elképzelhetetlenül is hangzik — *nem lehetetlen*, hogy a tridenti misét ismét rendszeresen, napról napra fogják mondani *minden* plébánián. Mert ebben is „csodálatosak az Úr útjai”.